

TÍTULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURALS
Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia

Técnica de conservación activa dos bens escultóricos I

Departamento: Conservación e restauración de escultura

Obrigatoria da especialidade	Curso: 3º escultura	1º Cuadrimestre	3 ECTS
-------------------------------------	----------------------------	------------------------	---------------

Teórica

Profesora: Alberto Conde Álvarez
albertoconde@edu.xunta.es

Horario: 2 horas semanais

DESCRIBIÓN DA MATERIA

Estudo das alteracións, para establecer diagnósticos e propostas de tratamento. Definición dos criterios de intervención aplicables. Metodoloxía e técnicas específicas de conservación – restauración.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T4	Utilizar eficientemente as tecnoloxías da información e a comunicación.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X1	Contextualizar o ben cultural, entendendo o seu significado como testemuña documental para o seu respecto e transmisión.
X2	Coñecer e identificar a composición material do ben cultural e os procedementos e técnicas empregados na súa elaboración.
X3	Recoñecer e identificar as alteracións do ben cultural e as causas do seu deterioro para avaliar o estado de conservación.
X4	Determinar os exames ou análises precisos para avaliar os seus resultados.
X5	Determinar os criterios de intervención e decidir o tratamento de conservación máis axeitado.
X6	Acadar coñecementos críticos sobre a metodoloxía, estratexias de actuación, tratamentos e emprego de materiais para a conservación e restauración.
X7	Deseñar sistemas e tratamentos de conservación e restauración.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE DE ESCULTURA

EE1	Diagnosticar as alteracións dos bens escultóricos e dos seus materiais constitutivos mediante o seu exame, identificación, análise e valoración.
-----	--

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA

Acadar os coñecementos necesarios para realizar unha proposta axeitada para as obras tratadas no taller

UNIDADES DIDÁCTICAS	
Unidade	% no total da materia
Compoñentes do obra: soporte e policromías. Termos, técnicas, materiais e estratos da obra sobre madeira.	20%
Alteracións dos materias e estratos que compoñen a escultura en madeira policromada. Alteracións causadas polo envellecemento e polas malas técnicas.	20%
O informe.	5%
Proteccións temporais da obra . Materiais e métodos.	10%
Tratamentos do soporte. Desinsectación, consolidación, eliminación ou estabilización de cravos, eliminación de nós, recolocación de pezas, reforzos. Materiais e métodos.	18%
Consolidación e fixado da policromía. Materiais e métodos.	12%
Limpeza e alixeiramento do verniz. Materiais e métodos. Disolventes, emulsións e xeles.	10%
Reintegración. Materiais e métodos.	5%

PLANIFICACIÓN DOCENTE			
Metodoloxías	Horas aula	Horas fóra	Total
Sesión maxistral	30		30
Estudo de casos	6	6	12
Aprendizaxe autónomo		33	33
Total	36	39	75

METODOLOXÍA DOCENTE	
Metodoloxía	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos básicos da materia mediante a proxección de presentacións que ficarán a disposición dos estudantes.
Estudo de casos	Lectura, resumo e comentario crítico de textos relativos ás unidades didácticas.
Aprendizaxe autónomo	Estudo individual, utilizando diversas fontes (documentación aportada polo profesor, bibliografía, etc.) e xestionando a información.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN		
Método	Criterios	% avaliación
Probas combinadas de resposta curta e longa.	Corrección nos contidos e na expresión.	80%
Estudo de casos	Corrección nos contidos e na expresión. Sentido crítico	20%
Total		100 %

OUTROS COMENTARIOS A AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

- A asistencia é obrigatoria. Deste modo, a non asistencia ás clases repercutirá na cualificación (nun 10%, o alumno poderá ser cualificado cun 0 no apartado “Observación sistemática”).
- Avaliarase o progreso do proceso de aprendizaxe, incluíndo este proceso todos os resultados acadados no traballo continuado de clase, os exercicios e traballos entregados no tempo estipulado ou os exames propostos ao longo do curso.
- Ao rematar o curso, na convocatoria ordinaria, realizarase un exame final que servirá de recuperación parcial/total segundo as partes non superadas.
- Os alumnos deberán realizar todos os traballos e exames establecidos ao longo do curso. A avaliación ordinaria poderá incluír a realización de probas específicas finais, comprendendo esta os contidos teóricos e todos aqueles relacionados cos traballos ou lecturas realizados ao longo do curso e recollidos como parte da avaliación.
- Os alumnos que non superen a convocatoria ordinaria terán a posibilidade de presentarse á convocatoria extraordinaria.
- Na avaliación extraordinaria, o alumno terá que realizar unha proba escrita que poderá conter probas específicas cando se consideren necesarias para unha correcta avaliación.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofreceráse atención personalizada ao alumnado durante todo o curso a través das titorías docentes, no horario específico establecido para esta finalidade.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

- CELLINI, B. 1989. *Tratados de orfebrería, escultura, dibujo y arquitectura*. Madrid, Akal.
- CENNINI, C.. 1988. *El libro del arte*. Madrid, Akal (1º ed. 1982).
- EDLIN, H. L. 1994. *WHAT WOOD IS THAT?: A MANUAL OF WOOD IDENTIFICATION*. AMMANFORD, STOBART DAVIS LTD.
- HERRANZ, E. 1959. *EL ARTE DE DORAR TALLAS Y MADERA EN GENERAL*. MADRID, ED. DOSSAT.
- HIBY, G. 2008. *Il ciclododecano nel restauro di dipinte su tela e manufatti policromi*. Padova, Il Prato.
- HORIE, C. V. 1990. *Materials for Conservation. Organic Consolidants, Adhesives and Coatings*. London, Butterworths (ed. or. 1987).
- JOHNSTON, D. 1999. *La madera : clases y características*. Barcelona, Ediciones CEAC.
- LIOTTA, G. 1993. *Gli insetti e i danni del legno: problemi di restauro*. Firenze, Ed. Nardini.
- MARTINEZ, R. P. 2002. *Protección y conservación de la madera*. Tórculo Edicións.
- MAYER, R. 1985. *Materiales y técnicas del arte*. Madrid, Blume.
- NINO RICOI, H. e SILVAR, C. 2001. *Guía das árbores de Galicia*. A Coruña, Baía Edicións, 2001.
- PINNINGER, D. 1994. *Insect Pests in Museums*. London, Archetype Publ.
- RODRIGUEZ BARREAL, J. A. 1998. *Patología de la madera*. Madrid, Fundación Conde del Valle de Salazar y Ed. Mundi-Prensa.
- VILLARQUIDE, A. 1999. *A pintura sobre tea. Historiografía, técnicas e materiais*. A Coruña, Edicións do Castro.
- VILLARQUIDE, A. 2001. *Restauración e Conservación de pintura sobre tea. Alteracións, materiais e tratamentos*. Ourense, Normal Edicións de Arte.